

NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO
VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

FILOZOFIJA

Ispitna knjižica 2

FIL IK-2 D-S011

FIL.11.HR.R.K2.12

0114

12

Filozofija

Prazna stranica

FIL IK-2 D-S011

99

UPUTE

Pozorno slijedite sve upute.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje 150 minuta bez stanke.

U ovoj se ispitnoj knjižici od Vas očekuje da napišete esej slijedeći priloženu uputu.

Esej možete pisati po priloženom listu za koncept, a na kraju ga obvezno prepisite na list za čistopis isključivo plavom ili crnom kemijskom olovkom.

Pišite jasno i čitko. Nečitki eseji bodovat će se s nula (0) bodova.

Želimo Vam puno uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 2 prazne.

FIL IK-2 D-S011

99

Filozofija

Esej

Zadatak esejskog tipa

Pročitajte ova dva teksta i napišite esej na temu **Je li sloboda volje isto što i neovisnost čovjeka.**

Tekst 1

Sloboda ili nezavisnost znači (u pravom smislu) odsustvo otpora..., a može se primijeniti podjednako na nerazumna i neživa stvorenja kao i na razumna. (...)

Slobodan je onaj tko u onome što je po svojoj snazi i umu sposoban činiti, nije sprječen da čini to za što ima volju. No, ako se riječi *sloboda* i *neovisnost* primjene samo na *tijela*, onda je to kriva upotreba, jer ono što ne podliježe kretanju, ne podliježe ni zaprekama. I zato, kad se kaže (na primjer) da je put slobodan, time se ne naznačuje sloboda puta, već onih koji se njime kreću bez prekidanja. (...)

Također, kad *govorimo slobodno*, to nije sloboda glasa ili izgovora, već sloboda onoga koga nikakav zakon nije obavezao da govori drugačije nego što je govorio. Konačno, iz upotrebe izraza *slobodna volja*, nikakva sloboda se ne može zaključiti o volji ili želji ili sklonosti, nego o slobodi čovjeka, a ona se sastoji u tome da on ne nailazi ni na kakvu prepreku dok čini ono za što ima volju, želju ili sklonost da čini.

Thomas Hobbes, *Levijatan*

FIL IK-2 D-S011

01

Filozofija

Esej

Tekst 2

Životinja odabire ili odbacuje instinktom, čovjek činom slobode: ono što čini životinja ne može odstupiti od pravila koje joj je propisano, čak i kada bi joj bilo korisno da to napravi, i od kojega čovjek često odstupa na vlastitu štetu. Zbog toga bi golub umro od gladi kraj zdjele napunjene najboljim mesom, a mačka na hrpi voća ili žita, premda su se i jedno i drugo mogli vrlo dobro nahraniti hranom koju preziru, da su bili mudri da je kušaju. Raspušteni se ljudi pak odaju neumjerenostima koje u njih uzrokuju groznicu i smrt, jer je duh izopačio osjećaje i jer volja još govori kad priroda zašuti. (...)

Svaka životinja misli, jer i osjeća, ona čak do određene granice kombinira svoje misli, i čovjek se u tom pogledu tek više ili manje razlikuje od životinje. (...) Ne dijeli, dakle, toliko razum životinju od čovjeka koliko njegovo svojstvo slobodnog pokretača. Priroda zapovijeda svakoj životinji i zvijer je sluša. Čovjek je izložen istom utjecaju, ali se smatra slobodnim da pristane ili da se odupre, a naročito se u svijesti o toj slobodi pokazuje produhovljenost njegove duše. Jer fizika na neki način objašnjava mehanizam osjećaja i stvaranje ideja, ali u moći da hoćemo ili, štoviše, da biramo i u osjećaju te moći nalazimo samo čiste duhovne čine koje ne možemo protumačiti zakonima mehanike.

Jean Jacques Rousseau,

Rasprava o porijeklu i osnovama nejednakosti među ljudima

FIL IK-2 D-S011

01

Filozofija

Esej

U eseju odredite i problematizirajte ove pojmove:

pozitivna sloboda, negativna sloboda, čovjek, životinja, osjećaj, razum, duša, tijelo, instinkt, um.
(Od deset ponuđenih birajte samo šest koji će se bodovati.)

Smjernice za pisanje eseja

1. Kako Hobbes određuje slobodu? Pripada li sloboda i drugim bićima i u kojem smislu? Je li pojam slobode kod Hobbesa metafizički ili empirijski? Objasnite razliku između negativne slobode ili *slobode od* i pozitivne slobode ili *slobode za*.
2. Objasnite kako Hobbes određuje slobodnu volju.
Je li sloboda volje nužno ili slučajno obilježje čovjeka?
3. Objasnite postoji li sloboda kod životinja. Jesu li životinje slobodne ako nemaju nametnutih ograničenja (kavezi, krletke...)? Je li takva sloboda izraz slobodne volje?
4. Može li fizika odrediti ljudsku slobodu? Može li se sloboda odrediti i podrediti pravilima fizike?
Je li čovjek uvjetovan prirodnim nužnošću ili je slobodan?
5. Objasnite razliku između Hobbesova i Rousseauova shvaćanja slobode.

Navedite u objašnjenjima i neke od predloženih primjera.

1. Navedite primjer razlike između slobode i anarhije.
2. Navedite tvrdnju prema kojoj odricanje od slobode znači odricanje od prave čovječnosti.

FIL IK-2 D-S011

01

List za čistopis

Ovim se prostorom koristi ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

FIL IK-2 D-S011

03

Filozofija

Prazna stranica

FIL IK-2 D-S011

99

